

PhDr. Juraj Turis
Šéfredaktor GEO

Veľavážený pán šéfredaktor,

niekoľko rokov odoberám, čítam a doporučujem priateľom Váš časopis GEO pre kvalitu jeho obsahu. Preklady článkov nemeckých autorov stojí za to čítať: ak chcú písať o nejakej etnickej skupine, tak sa namáhajú tam cestovať a niekoľko mesiacov žiť medzi domorodcami, spriatelíť sa s nimi osobne a preniknúť do ich každodennej reality. Ak píšete o prírode, je to tiež založené na skutočných znalostiach. Usilujú sa preniknúť k podstate vecí a vzťahov, aby sme na základe porozumenia príčin dokázali konštruktívne a zodpovedne konať vo svete. Slovenská žurnalistika sa má čo učiť z tejto nemeckej jasnosti a vecnosti myslenia.

Práve mi prišlo číslo 12/2011, kde ste uverejnili aj malý článok pod názvom „*Populárny omyl: Mesačná rozprávka*“ od anonymného autora. Píše sa v ňom, že Mesiac vôbec nepôsobí na človeka ani na prírodu, ak nerátame príliv a odliv a to, že vlky a psy v noci vyjú na Mesiac. Iba iracionálni ľudia vraj veria v dajaký vplyv Mesiaca, pretože trpia sebaklamom.

Som doktor prírodných vied a dvadsať rokov skúmam rytmy. Mojmým spolupracovníkom je nestor slovenskej chronobiológie, profesor Miroslav Mikulecký a spolupracujeme s profesorom Halbergom, jedným z „otcov“ chronobiológie v USA a celým radom ďalších kolegov. Mám pred sebou na stole monografiu od nemeckých kolegov Endresa a Schada z univerzity Witten-Herdecke, s ktorými sa tiež osobne poznám. Táto monografia sa volá „*Biológia Mesiaca. Mesačná periodicitá a životné rytmy*“ (Endres K., Schad W.: *Biologie des Mondes. Mondperiodik und Lebensrhythmen*. Hirzel Verlag, Stuttgart, 1997). Len v zozname literatúry tejto jednej knihy je uvedených 1101 štúdií z odborných časopisov, ktoré sa všetky venujú lunárperiodickým javom v prírode od stoviek autorov študujúcich tisícky živočíšnych a rastlinných druhov. Príroda je plná lunárperiodických javov, najmä čo sa týka rozmnožovania a rastu, od najjednoduchších rias či koralov až po človeka. Kolegovia Vlašínová a Havel z brnenskej univerzity napríklad zistili mesačnú periodicitu rastu nórskeho smreku, nechtiac pri sledovaní celkom iného javu. To isté zistil bezpočet kolegov po celom svete. U zvierat žijúcich vo voľnej prírode mesačné svetlo reguluje rytmus epifýzy, ktorá reguluje hormóny, takže je zhola biologicky nemožné, aby sa vymkli lunárnym rytmom. A človek je tiež súčasť a výtvar prírody. Aj u človeka vykazuje farebná citlivosť sietnice oka alebo obsah kyseliny močovej v krvi či náchylnosť na chrípku (a množstvo ďalších parametrov) lunárnu periodicitu, tak ako u všetkých stavovcov. Ženský cyklus je evolučne zvnútornený lunárny cyklus, ktorý sa u civilizovaného človeka žijúceho v neónmi osvetlených mestách desynchronizoval s mesačnými fázami. Civilizáciou spôsobené poruchy tohto cyklu však vedú k zvýšenému množstvu rakoviny prsníkov a ženských orgánov. Konkrétne tvrdenia, či napríklad spln koreluje so samovraždami, sú predmetom diskusie; ale všadeprítomnosť lunárnych cyklov v celej prírode vrátane človeka je mnohonásobne dokázaným faktom, ktorý medzi odborníkmi nie je predmetom sporov.

Váš článok popiera existenciu celého jedného pododboru biológie – chronobiológiu. Buď tu celkom neomalene, surovo klamete čitateľa – alebo sme všetci chronobiológovia podvodníci.

Nemenovaným autorom tohto článku je evidentne Slováč a člen tzv. „organizácie skeptikov“. Zrejme sa vo Vašej redakcii falošne štylizoval za reprezentanta vedeckej obce a možno má aj profesorský titul. Týmto listom Vás upozorňujem a oboznamujem, o čo sa tu v skutočnosti jedná. „Svetová organizácia skeptikov“, v Spojených štátoch pod skratkou CSICOP, v Čechách klub SISYFOS, má svojich prívržencov aj na Slovensku. Jej členovia sú povolaním vedci, ale združujú sa do militantnej kvázi-náboženskej organizácie s údajným cieľom bojovať proti poverám. Nepresadzujú

svoju agendu odbornými cestami, argumentmi a polemikou na odbornom fóre – ale nátlakovými akciami a zneužívaním odborného kreditu na šírenie dezinformácií medzi laikmi. História tejto organizácie je poškvrnená množstvom hrubých podvodov (preverte si to niekde na internete). Domnievajú sa, že luhaním o odborných výsledkoch zachraňujú verejnosť pred zhubnou vierou v astrológiu.

Viem presne, čo sa stalo, preto sa na Vašu redakciu nehnevám. Ale začnem sa hnevať, ak v tom budete ďalej pokračovať s plným vedomím, že podvádzate čitateľa. Ste zodpovední za výber, s kým spolupracujete. Kto je autorom toho článku? Ak je úprimne presvedčený o svojej pravde, isto mu nebude prekážať, ak vyjde z anonymity a vydebatujeme si to na odbornom fóre medzi informovanými kolegami. Vaša redakcia by teraz mohla urobiť nápravu len tak, že by uverejnila pravdu o skutočných výsledkoch a záveroch svetovej vedeckej obce. Možno sa Vám ale nebude chcieť vešať čitateľom na nos, že ten článok bol vyslovenou novinárskou kačicou.

Môžete ma aspoň ubezpečiť, že sa to v budúcnosti už nebude opakovať? Zverejňujem tento list na mojej osobnej webovej stránke (www.sophia.sk) a pripojím tam aj Vašu odpoveď, resp. to, že ste neodpovedali, ak by ste zvolili pštrosiu taktiku.

Váš čitateľ,

RNDr. Emil Páleš, CSc. , Bratislava

21. novembra 2011

Srdcne pozdravujem pan veľavazeny RNDr.,

dovolil som si podobne oslovenie, ktore ste pouzili aj vy, aj ked si vobec nemyslim, ze ste to mysleli ironicky, ale uznajte, taketo oslovenie sa v nasich zemepisnych sirkach pouzivalo davnejsie a dnes je skor synonymom zosmiesnenia. Tak si vyberte. Ak sme uz pri vycitkach, tak si dovolim sa ohradit voci Vasmu predpokladu, ze zvolim pštrosiu politiku. Prepacte, ale ak ste slusny clovek, co si myslim, ze by ste mali byt, taketo slovne "vydieranie" je priam ucebnicovou ukazkou tzv. komunikacneho blokatora. Ste vzdelany clovek, tak si, prosim, uvedomte, ze nehovorite s "nepriatelom". Alebo sa mylim?

K veci: Nie som odbornik na chronobiologiu a ani si nic o nej nemyslim, kedze jej nerozumiem. Vami napadnuty clanok sme prebrali od nasich nemeckych kolegov, a preto vam mozem odporucit jedine, aby ste "svoj" problem ci vycitku adresovali im. Davam Vam do pozornosti nasu tiraz, kde najdete aj priame mailove kontakty, i telefonicke kontakty na nasich nemeckych kolegov, z ktorych autorskej dielne nami uverejneny material pochadza.

Dakujem za Vas zaujem

PhDr. Juraj Turis, šéfredaktor GEO

P.S. Odpusťte mi, že chronobiologii nerozumiem, a tak Vám ani nemožem slubiť, že podobne názory už nikdy neuverejníme, ako to požadujete od nás. Myslím si, že každý má právo na vyjadrenie svojho názoru, a tak robím celý svoj profesionálny život.

Vážený pán doktor Turis,

ste šéfredaktorom časopisu, kde ste (verím, že nevedomky) zverejnili článok, ktorého obsahom je hrubý zámerný podvod - a hovoríte že je to "môj problém"?

Vám je jedno, čo publikujete? Ako čitateľ Vás môžem nanajvýš upozorniť, ale nie riešiť tento problém za Vás!

Ak to naozaj vyšlo priamo v nemeckom GEO, tak zrejme nie je vo Vašej právomoci to zmeniť, ale môžete o tom medzi sebou komunikovať a preveriť si to , či nie?

Oznámili ste mi, že ste s tým spokojní, že neurobíte nič, že budete pokračovať - a to nie je pštrosie vyhýbanie sa?

Každá redakcia si vie overiť a rozoznať seriózneho autora od neseriózneho, keď chce - tak načo zavádzate diskusiu k tomu, že vy nie ste chronobiológovia? To nie je vyhýbanie sa?

Ani na ostatné vedné odbory predsa nie ste odborníci - a z toho podľa Vás vyplýva, že smiete publikovať úplné koniny?

Odkazujete ma na kolegov, ktorí ma zrejme odkážu na ďalších kolegov a tak donekonečna.

Je to GEO aj Vaše? Ste tam podpísaný? Alebo ste len dajaký mechanický a bezmyšlienkový vykonávateľ?

Keby ste mali štipku dobrej vôle, museli by ste odpovedať: nebude to v mojej kompetencii, ale upozorním na to kolegov a preveríme si to...

Namiesto vecného riešenia toho, o čom je reč, sa len osobne urážate! Keď ste tam už urobili taký chybný krok, tak si máte vytrpieť trošku dajakého rozhorčenia od čitateľa, ospravedlniť sa aj za kolegov, resp. sľúbiť, že si to preveríte a dáte si pozor - a nie tváriť sa, že Vy s tým GEO vlastne nič nemáte, lebo to je kdesi v Nemecku.

Neohradzujte sa, že nie ste pštros, keď sa tak správate. Na Slovensku je to, pravda, štandard: nikto nie je za nič zodpovedný. Asi to robia Maťania...

Keby som si práve nevážil Váš časopis ako seriózne, nadpriemerný, tak by ma taký článok vôbec neprekvapil a nepísal by som.

Emil Páleš

P.S.: Aký je rozdiel medzi osobným názorom a lžou.

Ak ten autor chcel vyjadriť svoj osobný názor, mal napísať, že podľa jeho *osobného* názoru Mesiac na biosféru nepôsobí. Ale musí sa zmieniť o tom, že názor vedeckej obce je práve opačný. A mal by vysvetliť, aké dôvody ho priviedli k presvedčeniu, že stovky svetových vedcov sa mýlia. On ale nehovoril za seba, ale za vedeckú obec všeobecne, že „sa“ nič nenašlo a nepotvrdilo. To nie je názor, ale jednoducho nepravdivé tvrdenie.

To Vám musím ako žurnalistovi a šéfredaktorovi vysvetľovať? Máte svojho čitateľa za idiota?

22. novembra 2011

Vazeny pan Pales,

uz som spominal, ze nie som vo vasej oblasti odbornik, ale nezda sa mi ani vase tvrdenie, ze sme zverejnili zamerny podvod. V tomto pripade ma zaujalo slovo "zamerny". Ak to myslite vazne, tak sa my dvaja uz nemame o com bavit. Co vas vedie k takej drzosti, ze ma osocujete zo "zamerneho" klamania. Napokon, co je to za vedna disciplina, ktoru vy prezentujete? Kedze nic o nej neviem, nebudem sudit ani sa k nej vyjadrovat.

Prepacte, nie ste jediny a nemam viac casu na podobne debaty. K nicomu to nevedie, vy si hajite, logicky, svoju pravdu, ja, s dovolenim, svoju. Ale invektivy neprijimam.
Dakujem

S uctou
Juraj Turis

22. novembra 2011

Pán Turis,

mal som predsa pravdu: spolupracujete s českým klubom skeptikov SISYFOS. V čísle 3/2011 ste predstavili SISYFOS aj americký CSICOP a v čísle 12/2010 ste zverejnili reklamu na „Slovník ezoteriky a pavied“ od Prof. Heřta. Zhruba odvtedy sa v GEO objavila aj rubrika „populárne omyly“, kde je ten článok o Mesiáci.

Jasne som Vám napísal, že verím, že Vaša redakcia NEVEDOMKY uverejnila článok, ktorého obsahom je ZÁMERNÝ podvod zo strany horeuvedenej organizácie. Tvárite sa, že nerozumiete po slovensky. Po slovensky rozumiete, ale rozhodli ste sa – a teraz je zrejmé, že celkom VEDOME – pokračovať v tom istom aj naďalej. Na dodržiavanie etiky žurnalistiky a obyčajnej ľudskej etiky nepotrebuje byť odborník.

Emil Páleš

23. novembra 2011

Pan Pales,

trpíte cudnou predstavou stihomanu. Ak ste naozaj pravidelným citateľom GEO, tak isto viete, že ja v redakcii pracujem od čísla 5/2011, takže všetky vami uvedené "dokazy" sú absolútne na vode. Nezaujímam sa o žiadny Sisyfos či Csicop a zavidím vám, že máte na takéto bludy čas. Podvod je niekde inde ale mne sa ho nechce objavovať.

Vďaka za váš záujem i čas
Juraj Turis

Pán šéfredaktor,

je úplne jedno, kto začal spolupracovať s organizáciou skeptikov a s autorom toho článku - či Vy osobne, alebo Váš predchodca alebo nemecká redakcia.

Podstatné je len to, že Vaša redakcia je zneužívaná na ideologickú agendu niekoho, kto bez výčitiek svedomia falšuje vedecké informácie.

Ja nemôžem urobiť viac než Vás upozorniť - záležať by na tom malo hlavne Vám.

Rozumiem Vám, že ako žurnalista nemôžete skúmať odborný obsah každého článku - ale môžu Vás na to upozorniť iní. To som urobil, a mal by ste byť za to rád.

Emil Páleš